

Aan Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
t.a.v. Internetconsultatie
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Van Cumela Nederland, N. Willemsen, A. de Swart

Datum Nijkerk, 14 januari 2022

Kenmerk B/100898

Betreft Internetconsultatie Subsidieregeling Schoon en Emissieloos Bouwmaterieel

Geachte heer/mevrouw,

Bij deze ontvangt u de reactie van Cumela op de internetconsultatie Subsidieregeling Schoon en Emissieloos Bouwmaterieel (SSEB)

Branchevereniging Cumela behartigt de belangen van 3000 MKB-ondernemers in groen, grond & infra. Zij voeren dit werk veelal uit met bemande mobiele werktuigen.

Naar schatting 70% van de mobiele werktuigen die in deze sectoren worden ingezet is in het bezit van een MKB-ondernemer. We maken graag gebruik van de mogelijkheid om via deze consultatie onze bevindingen namens deze Cumela-ondernemers met u te delen.

Samenwerkende branches in De Groene Koers

Cumela werkt in het samenwerkingsverband De Groene Koers samen met diverse collega brancheorganisaties die met elkaar een zeer brede en grote achterban van leveranciers en gebruikers van machines vertegenwoordigen. Binnen dit samenwerkingsverband met huidige en toekomstige partners hebben branches elkaar geïnformeerd over hun wederzijdse zienswijzen aangaande SSEB. Cumela stelt vast dat er veel gemeenschappelijke standpunten en belangen zijn en benadrukt bij deze die gemeenschappelijke standpunten van collega branches derhalve te onderschrijven.

1 Beschikbaar Budget

Voor 2022 is er budget van € 20 miljoen beschikbaar. Hiervan is € 5 miljoen beschikbaar voor aanschaf van nieuwe zero-emissie (ZE) machines. Van deze € 5 miljoen is € 3.330.000 voor bouwwerktuigen en hulpfuncties als bedoeld in de begripsomschrijving van "bouwwerktuig en hulpfunctie". Het andere gedeelte (€ 1.670.000) is bedoeld als bouwvoertuig. Ondernemers in de Cumela sector komen voor deze laatste categorie niet of nauwelijks in aanmerking. Onze sector komt hoofdzakelijk voor bouwwerktuig en hulpfunctie in aanmerking. Dit betekent dat er een budget is voor € 3.330.000 (van de in totaal € 20 miljoen). In de scenarioberekening gaat TNO, waarschijnlijk terecht, er vanuit dat in de eerste jaren vooral meer lichter materieel <56 kW wordt geëlektrificeerd. Ook schetst TNO terecht een brede range van meerkosten voor elektrificatie van € 30.000 tot € 500.000,- per machine. De aanname dat in 2022 slechts 15 zwaardere mobiele werktuigen (>56 kW) worden ontwikkeld is echter zeer pessimistisch. Op basis van een rondgang langs leveranciers en toekomstige gebruikers verwachten we dat het toegekende budget zeer snel zal zijn uitgeput. Bovendien zijn de meerkosten bij zwaarder materieel, zeker in deze vroege fase, relatief hoog. Cumela heeft begrip voor de voorzichtigheid in de beginjaren om onderschrijving van het begrootte budget te voorkomen. We verwachten echter dat op het aanschafspoor de meeste aanspraak

zal worden gemaakt. Meer dan op het retrofit en innovatiespoor. De hierdoor relatief kleine kans op toekenning van subsidie werkt eerder averechts dan stimulerend. Als slechts een gering aantal ondernemers gebruik kan maken van de regeling heeft dat bovendien een ongewenst neveneffect op het 'level playingfield' in de markt. Iedere ondernemer die in deze vroege fase financieel zijn/haar nek uit steekt verdient een tegemoetkoming. Gezien de enorme opgave in de bouwsector is een effectieve start van een regeling sterk bepalend voor het toekomstige succes hiervan.

Cumela stelt voor: Maak onaangesproken budget van retrofit- en innovatiespoor beschikbaar voor het aanschafspoor. Bereid de mogelijkheid tot snelle besluitvorming voor om adequaat te kunnen reageren met een hoger budget indien het huidige plafond wordt overvraagd.

2 Technologie verbrandingsmotoren niet volledig uitsluiten

Stikstof-, CO₂- en fijnstofreductie zijn respectievelijk hoofd en nevendoelen van de SEB-regeling. Door in de regeling verbrandingsmotoren volledig uit te sluiten wordt een belangrijk toekomstperspectief ten onrechte op voorhand een halt toegeroepen. De verwachting is dat voor zwaar materieel deze technologie niet volledig is weg te denken omdat batterij- of brandstofcel-elektrisch vooralsnog onvoldoende soelaas biedt. Ontwikkelingen met bijvoorbeeld waterstofverbrandingsmotoren of (bio)gasturbines en dual fuel technologie zijn veelbelovend. Voor NO_x en fijnstof geldt in dit geval weliswaar geen zero-emission, maar t.o.v. conventionele dieseltechnologie is die bijna verwaarloosbaar en ook prima te monitoren. Bovendien is bij gebruikmaking van niet-fossiele brandstof (de 'kortcyclische CO₂') deze technologie CO₂-neutraal.

Cumela stelt voor: bied mogelijkheden voor ontwikkeling van laag-emissie technologie verbrandingsmotoren d.m.v. het innovatiespoor en kijk hierbij naar de milieuwinst die met deze technieken behaald kan worden.

3 Verschil tussen met formule berekende en de werkelijke meerkosten

In de conceptregeling is onderscheid gemaakt tussen de manier waarop de hoogte van de voor subsidie in aanmerking komende meerkosten worden vastgesteld. Bij de aanschafsubsidie van zero-emissiemachines met een accupakket wordt de volgende formule gehanteerd: $(A * kWh) + (M * kW) + O$. (A = € 800,-, kWh = accupaciteit in kilowattuur, M = € 300,-, kW = continu elektrisch motorvermogen in kilowatt en O = € 7.000,-).

Bij overige bouwmachines en de retrofit subsidie wordt uitgegaan van de werkelijke meerkosten. Te weten: de netto investeringskosten verminderd met de netto referentiekosten. Onder retrofit wordt naast uitrusting met een SCR-katalysator van een stage II, IIIA of IIIB machine ook het ombouwen naar zero-emissie verstaan. Meerkosten van het ombouwen van een in gebruik zijnde machine naar zero-emissie zijn vergelijkbaar met de meerkosten bij een nieuwe zero-emissie machine t.o.v. een referentiemachine. Terwijl de inzetbaarheid (levensduur) van deze machines verschillend is. Dit verschil in inzetbaarheid kan binnen de regeling gaan wrijven en een gevoel van oneerlijkheid aanwakkeren en wellicht leiden tot oneigenlijk gebruik van het retrofitspoor. Namelijk door een machine niet onder aanschaf te melden maar als retrofit om een groter deel van de werkelijke meerkosten vergoed te krijgen.

De met de formule berekende meerkosten wijken in de praktijk al snel teveel af van werkelijke kosten, waardoor een te lage of te hoge toekenning van subsidie het gevolg is. Meerkosten van machines met een accupakket zijn onvoldoende betrouwbaar in een formule te vangen. Dat kan komen door de ontwikkelfase en de daarmee samenhangende engineeringkosten, de grootte van de machine, evenals de complexiteit van een machine. Uit een rondgang langs

leveranciers van machines blijkt dat deze zorgen worden herkend. We illustreren dit graag met de volgende drie praktijkvoorbeelden:

Praktijkvoorbeeld 1: mobiele graafmachine met 280 kWh accucapaciteit, continue vermogen 150 kW. Aanschaf zero-emissie: € 530.000,- referentie dieselvariant: € 180.000,- prijsverschil: € 350.000,-. Berekende meerkosten: $(€ 800,- * 280 \text{ kWh}) + (€ 300,- * 150 \text{ kW}) + € 7.000,- = € 276.000$.

Het prijsverschil tussen berekende meerkosten en de meerkosten in de praktijk bedraagt € 350.000 minus € 276.000 is € € 74.000.

Praktijkvoorbeeld 2: tractor met 70 + 140 kWh accucapaciteit, continue vermogen 150 kW. Aanschaf zero-emissie: € 575.000,- referentie dieselvariant: € 175.000,- prijsverschil: € 400.000,-. Berekende meerkosten: $(€ 800,- * 210 \text{ kWh}) + (€ 300,- * 150 \text{ kW}) + € 7.000,- = € 220.000$. Hier is duidelijk te zien dat er een mismatch is en het verschil tussen de berekende formule en de investeringskosten in de praktijk enorm is. Dit bedraagt € 400.000 minus € 220.000 = € 180.000 per machine.

Praktijkvoorbeeld 3: aggregaat met 70 kWh accucapaciteit, continue vermogen 20 kW. Aanschaf zero-emissie: € 275.000,- referentie dieselvariant: € 30.000,- prijsverschil: € 245.000,-. Berekende meerkosten: $(€ 800,- * 70 \text{ kWh}) + (€ 300,- * 20 \text{ kW}) + € 7.000,- = € 69.000$. Ook hier is een duidelijke mismatch te zien en is het verschil tussen de berekende formule en de investeringskosten in de praktijk enorm. Dit bedraagt € 245.000 minus € 69.000 = € 176.000 per machine.

Cumela stelt voor: hanteer voor het bepalen van de hoogte van de werkelijke meerkosten in alle gevallen de netto investeringskosten verminderd met de netto referentiekosten. Te hoge toelage per machine en aanvrager wordt immers al geborgd door maximumbedragen. Zo wordt gegarandeerd dat meerkosten evenredig en naar rato worden gecompenseerd. Bovendien wordt voorkomen dat relatief goedkope aanpassingen ten onrechte een te hoge toelage krijgen.

4 Verrekening MIA wordt positiever voorgesteld dan het werkelijk netto voordeel

Toegekende subsidie wordt indien van toepassing verminderd met 11,25% forfaitaire Milieu-investeringsaftrek (MIA) tot een bedrag van € 200.000,-.

uitgaande van eerder genoemd praktijkvoorbeeld 1, met 50% subsidie heeft de aanvrager in beginsel recht op € 138.000,- Subsidie SEB. Dit bedrag wordt verminderd met MIA; maximaal € $200.000 * 45 \% * 25 \% \text{ belastingdruk} = € 22.500,-$ (forfaitaire benadering).

De maximale SEB vergoeding is dan € 138.000 minus € 22.500 = € 115.500,-.

De meeste MKB-ondernemers (de grootste groep van eigenaren van machines) vallen in het eerste vpb-tarief van 15 %. Boven een winst van bijna € 400.000 is het vpb-tarief ongeveer 25 % waar de aftrek in de SEB-regeling mee rekent. Er zijn echter maar weinig MKB- ondernemers die een fiscale winst hebben van € 400.000 of meer.

Als de onderneming geen winst maakt, is het werkelijke MIA voordeel zelfs nihil.

De gemiddelde MIA vergoeding in de praktijk bedraagt € $200.000 * 45 \% * 15 \% = € 13.500$.

Bezwaar is dus dat de maximale MIA aftrek (forfaitair) plaatsvindt, terwijl in de praktijk dit minimaal aan de orde is. Kortom, de forfaitaire MIA wijkt bij de meeste bedrijven af met het werkelijke MIA effect.

Vermeldenswaardig is het om stil te staan bij de SEBA-regeling (voor emissieloze bedrijfsauto's) waar MIA niet in mindering wordt gebracht met de subsidie. De SEBA kan

namelijk samen met MIA worden krijgen. Binnen de SEBA wordt de MIA niet in mindering gebracht.

Voorstel Cumela: hanteer voor Subsidie SEB dezelfde uitgangspunten als de SEBA-regeling óf verreken uitsluitend het netto genoten MIA-voordeel met de Subsidie-SEB.

5 Uitbreiding en specificatie positieve machinelijst

In de lijst van machines die voor subsidie in aanmerking komen wordt onderscheid gemaakt tussen 4 categorieën. Te weten: A = bouwwerktuig, B = hulpfunctie, C = bouwvoertuig en D = zeegaand bouwvaartuig. In deze lijst ontbreken nog enkele in de bouw gebruikte machines. Er komt dubbeling voor. In enkele gevallen wordt een specifieke aandrijftechniek of brandstof omschreven. In onderstaande tabel onze bevindingen en onze voorstellen.

SSEB-Code	machine/hulpfunctie	opmerking / voorstel
A1.2	asfaltfreemachines	Hier is sprake van een dubbeling, Voorstel: A1.2 kan vervallen.
A1.14	freemachine voor asfalt of beton	
A1.8	Betonpomp	Hier lijkt sprake van een dubbeling, echter A1.8 is een stand-alone en B1.3 betreft een hulpfunctie. Niet te verwarren met C.2 betonpompvoertuig. Voorstel: Naamgeving verbeteren om misverstanden te voorkomen.
B1.3	Betonpomp	
A1.11	Draadkraan	Hier lijkt sprake van een dubbeling, de term 'draadkraan' wordt twee keer gebruikt. Het verschil is echter dat A1.11 een bouwwerktuig is en C5.5 een bouwvoertuig. Voorstel: Naamgeving verbeteren om misverstanden te voorkomen.
C5.5	mobiele kraan, zijnde een: draadkraan	
A1.12	Dumper	Geen dubbeling, om duidelijker onderscheid te maken Voorstel: A1.12 = wieldumper
A1.28	Rupsdumper	
A1.19	Hoogwerker	Geen dubbeling, maar door vergelijkbare naamgeving mogelijk verwarrend. A1.19 = zelfrijdend of getrokken, C7 = op vrachtwagenonderstel. Voorstel: naamgeving verbeteren om misverstanden te voorkomen.
C.7	hoogwerker (carrosseriecode 27)	
A1.22	mobiele breker	Dubbel. Voorstel: combineren tot 'mobiele (puin-)breker'
A1.25	mobiele puinbreker	
A1.27	overslagkraan voor waterbouw	Opmerking: waarom deze wel en mobiele en rupsoverslagkraan niet?
.....	mobiele overslagmachine	Beide ontbreken, Voorstel: toevoegen onder voorwaarde niet zijnde statisch en bekabeld elektrisch
.....	Rupsoverslagmachine	
A1.32	shovel op banden of rupsen	Shovel, laadschop en wiellader zijn termen die in de praktijk door elkaar heen gebruikt worden waarmee hetzelfde wordt bedoeld. Wielladers staan niet op
A1.33	laadschop op banden of rups	

A1.34	wiellader op banden of rups	rupsen. Voorstel: combineren tot één categorie: 'shovel, laadschop, wiellader of banden of rups'
A1.35	knikmopsen op banden of rups	Knikmops = merknaam. Wordt gedekt met A1.32 - A1.34. Voorstel: verwijderen.
.....	Aggregaat	Ontbreekt Voorstel: toevoegen, zie opmerking bij A2.2
A2.1	aggregaat met verbrandingsmotor voor elektriciteitsopwekking vanaf 560 kW	Terecht en begrijpelijk dat deze apart wordt benoemd i.v.m. subsidie SCR-katalysator.
A2.2	aggregaat op wind- of zonne-energie	Niet juist om de wijze waarop een aggregaat zero-emissie energie opwekt apart te benoemen. Hiermee worden overige mogelijke technieken, denk aan biogas of waterstof beperkt. Ieder soort zero-emissie aggregaat, ongeacht de techniek, moet voor subsidie in aanmerking kunnen komen. Voorstel: toevoeging 'op wind- of zonne-energie' weghalen. Of een extra machine 'aggregaat' toevoegen.
A2.3	hydraulisch aggregaat	Alleen als er verschil is in subsidie voor aanschaf en retrofit is onderscheid van deze soorten aggregaten legitiem en noodzakelijk.
A2.4	Lasaggregaten	
A2.5	lichtmastaggregaat / lichtmasten (zelf aangedreven)	
A2.8	waterstof-aangedreven mobiele vuilwaterpomp	Het is goed om te weten dat het bestaan van deze techniek wordt erkend en voor subsidie in aanmerking komt. Echter het beperkt toegankelijkheid voor andere technieken om pompen zero-emissie aan te drijven. Iedere zero-emissie aandrijftechniek van vuilwaterpomp moet subsidiabel kunnen zijn. Voorstel: ook de machine 'mobiele (vuilwater-) pomp' toevoegen.
.....	mobiele pomp	Ontbreekt, voorstel: toevoegen, zie A2.8
.....	veeg-/zuigwagens (zelfrijdend)	Ontbreekt, voorstel: toevoegen
.....	Markeringsmachines	Ontbreekt, voorstel: toevoegen
.....	mobiele compressoren	Ontbreekt, voorstel: toevoegen
.....	Quads	Ontbreekt, voorstel: toevoegen

6 Alle niet-fossiele waterstofdragers toestaan

De regeling heeft als doel om NOx-, alsmede CO2 en fijnstof reducerende maatregelen door ondernemingen in de bouwsector te stimuleren. Daar waar het stimuleren van bouwmachines zonder verbrandingsmotor betreft wordt als voorwaarde gesteld dat in hun energiebehoefte wordt voorzien door elektriciteit, waterstof of niet petrochemische waterstofdragers. Als voorbeelden worden hier de waterstofdragers mierenzuur en methanol genoemd. Dit lezende gaan we er vanuit dit te mogen begrijpen als waterstofdragers afkomstig van niet-fossiele bronnen. Het bij deze technologie toestaan van uitstoot van de zgn. 'kortcyclische' CO2 is terecht. Ontwikkeling van niet-fossiele waterstofdragers staat echter niet stil. Er komen steeds

meer nieuwe niet-fossiele waterstofdragers op de markt. Deze technologie verdient de kans gestimuleerd te worden om zich verder te ontwikkelen.

Cumela stelt voor: alle huidige en toekomstige technologie gebaseerd op niet-fossiele waterstofdragers voor stimulering in aanmerking te laten komen.

7 Beloning Early Adaptors

Vooralsnog is in de voorgestelde regeling een aanvraag voor subsidie uitsluitend te honoreren als er sprake is van een koopovereenkomst of overeenkomst tot financial lease met de ontbindende voorwaarde dat subsidie wordt verleend. Cumela is al geruime tijd bekend met deze voorwaarde en krijgt van haar achterban terug dat dit een averechts effect heeft. Leveranciers zijn zeer terughoudend bij het afsluiten van een dergelijke overeenkomst en beginnen niet eerder met productie van een machine als er meer zekerheid is. Dit heeft een voorlopige stop op de bestellingen en aan langere levertijd tot gevolg. Een klein aantal ondernemers is desondanks over gegaan tot bestelling en soms inmiddels aanschaf van een dergelijke machine. Cumela vindt het legitiem deze early adaptors te belonen voor hun goede voorbeeld.

Cumela stelt voor: een uitzondering op dit onderdeel van de regeling te bieden voor het beperkte aantal ondernemers dat het afgelopen half jaar is overgegaan tot aanschaf van een zero-emissie machine.

8 Reikwijdte Subsidie SEB uitbreiden naar groen & cultuurtechniek

De subsidieregeling SEB in de huidige vorm kent een afbakening t.b.v. bouwmachines, bouwwerkzaamheden en bouwbedrijven. De motivatie voor deze exclusiviteit is gevoed vanuit de gedachte dat de bouw op dit moment a.g.v. de stikstofproblematiek belemmeringen ondervindt. Werken in de bouw stagneren door het uitblijven van een vergunning. De sinds 1 juli 2021 geldende vrijstelling van de aanvraag voor een natuurvergunning of omgevingsvergunning voor stikstof die vrijkomt tijdens de bouwfase van een project, hangt immers samen met de Subsidie SEB. Deze vrijstelling ontslaat de bouwsector niet van inspanningen om emissies tijdens de bouwfase te reduceren. Juist daarom is in beginsel 500 miljoen Euro hiervoor beschikbaar om dit in de bouwsector te stimuleren. Feit is echter dat (rijks)opdrachtgevers niet alleen een stikstofreductie uitdaging hebben. Ook CO2 en fijnstof-emissie moet worden gereduceerd. Daardoor beperkt deze opgave zich niet tot de bouw, maar raakt die de sector groen- en cultuurtechniek even hard. Alle niet bouwgerelateerde ondernemers die verantwoordelijk zijn voor beheer en onderhoud van de openbare groene ruimte merken dit dagelijks. Ook van hen wordt door hun (rijks)opdrachtgevers op korte termijn veel verandering verwacht. Aangezien veel machines die in de bouw worden ingezet ook inzetbaar zijn t.b.v. het groen en cultuurtechnisch werk dreigt door de eenzijdige stimulering in de bouw een verstoring van het level playingfield. Dit legitimeert in onze ogen onze warme pleidooi om ook de sector groen en cultuurtechniek voor subsidie SEB in aanmerking te laten komen. Naar verluidt wordt in 2024 vooralsnog een besluit genomen over een mogelijke tweede 500 miljoen ter stimulering van de emissiereductie.

Cumela stelt voor: binnen afzienbare termijn een verbreding van de Subsidie SEB naar groen en cultuurtechniek, ter voorkoming van ongewenste marktverstoring/verschuiving tussen de sectoren bouw en groen- & cultuurtechniek.

9 Voorbereidingstijd vóór openstelling subsidie SEB

Vooralsnog is in de Subsidie SEB regeling niet voorzien in een concrete startdatum. Naar

verluidt is bij monde van medewerkers van min. I&W de planning om deze in maart 2022 te openen. Dat juichen we van harte toe. Wel stellen we vast dat de regeling, gezien de complexiteit en randvoorwaarden voor mogelijke aanvragers zorgvuldige voorbereiding vergt. Het verzamelen van gevraagde bewijslast teneinde een geldige aanvraag in te kunnen dienen zal tijdrovend zijn. Onze MKB-ondernemers zijn doorgaans minder goed voorzien van een bedrijfsbureau die de administratieve voorbereiding kan doen. Derhalve is het voor de Cumelasector van cruciaal belang dat uitvoeringsorganisatie RVO de uitleg van de definitieve regeling en benodigde documenten ruimschoots voor de openstelling van de regeling beschikbaar stelt. Aangezien we een grote belangstelling voor de regeling verwachten en het motto 'die het eerst komt die het eerst maalt' geldt, achten wij dit noodzakelijk voor gelijke kansen.

Voorstel Cumela: RVO stelt minimaal twee weken voorafgaand aan openstelling van de Subsidieregeling SEB uitleg en documentatie via haar website beschikbaar.

10 Samenhang Subsidie SEB met regeling rijksdiensten en kennis & innovatieprogramma

Er is in totaal € 500 miljoen gereserveerd voor de aanpak van het stikstofprobleem in de bouw. Daarvan is vooralsnog € 270 miljoen bestemd voor het rechtstreeks stimuleren van de ontwikkeling en aanschaf van laag- en zero-emissie machines via de Subsidie SEB. Daarnaast is € 180 miljoen begroot voor de regeling rijksdiensten. Dit geld wordt door opdrachtgevers als Rijkswaterstaat en Rijksvastgoedbedrijf gebruikt in aanbestedingen om emissiereductie te stimuleren. Met de resterende € 50 miljoen wordt een apart kennis & innovatieprogramma gefinancierd. In samenwerking met BTIC (Bouw en Techniek Innovatiecentrum) richt dit zich met € 20 miljoen op bouwlogistiek en mobiele werktuigen, met € 10 miljoen op digitalisering en € 20 miljoen op industriële/prefab bouw. Vooralsnog wordt er in de Subsidie SEB regeling geen actieve verbinding gelegd met de huidige en toekomstige keuzes die bij deze drie sporen worden gemaakt. Om te voorkomen dat er op meerdere plaatsen dingen dubbel worden gedaan of gestimuleerd is afstemming en bewaking hiervan een noodzakelijke voorwaarde.

Cumela stelt voor: de projectleiding van Schoon en Emissieloos Bouwen monitort organisatie en besteding van middelen bij Subsidie SEB, regeling Rijksdiensten en het kennis & innovatieprogramma. Zij borgt samenhang en zorgt voor synergie en stemt dit af met betrokken stakeholders.

We zijn graag bereid bovenstaande punten nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Nico Willemsen
Beleidsmedewerker

Andre de Swart
Bedrijfskundig Adviseur